



opiskelija- kuntien **hallinto- opas**

Eli kuinka tehdä
kaikki oikein

opiskelija- kuntien **hallinto- opas**

Julkaisija: Suomen ammattikorkeakoulu-
opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry, 2016

Kirjoittaja: Tuomas Viskari

Ulkoasu: Heidi Pöysä

Painopaikka: Picaset Oy, Helsinki

Sisällys

1. Johdanto 4

2. Mikä on opiskelijakunta 7

- 2.1. Opiskelijakunta julkisoikeudellisena yhdistyksenä ja sen itsehallinto 8
- 2.2. Opiskelijakunnan tehtävät 8
- 2.3. Opiskelijakunnan jäsenyys ja jäsenrekisteri 10
 - 2.3.1. Jäsenyyden alkaminen 10
 - 2.3.2. Jäsenyyden päätyminen 11

3. Opiskelijakunnan toimielimet, niiden vastuut ja päätöksenteko 15

- 3.1. Edustajisto ja sen tehtävät 16
- 3.2. Hallitus ja sen tehtävät 16
- 3.3. Hallituksen jäsenen vastuu 18

4. Opiskelijakunnan päätöksenteko ja kokoustyöskentely 23

- 4.1. Päätöksenteko esittelystä 24
- 4.2. Henkilövaalit 24
- 4.3. Esteellisyys 27
 - 4.3.2. Esteellisyys yhdistyslain perusteella 27
 - 4.3.2.1 Esteellisyys yhdistyksen kokouksessa ja edustajiston kokouksessa 28
 - 4.3.1. Esteellisyys hallintolain perusteella 28
 - 4.3.2.2 Esteellisyys hallituksen kokouksessa 29
 - 4.4. Muutoksenhaku 29
 - 4.4.1. Muutoksenhaku opiskelijakunnan hallintoasiaan 29
 - 4.4.2. Muutoksenhaku yhdistyslain mukaisesti 30
 - 4.4.2.1. Päätöksen moitteenvapaus 30
 - 4.4.2.2. Päätöksen mitättömyys 30
 - 4.5. Tarkoituksenmukaisesti päätöksiä tekevä organisaatio 31

5. Edustajistovaalit 35

- 5.1. Äänioikeus ja vaalikelpoisuus 36
- 5.2. Vaaleista ilmoittaminen 37
- 5.4. Äänestyksen järjestäminen 37
- 5.5. Vaalien tulos 38

6. Opiskelijakunnan lakisääteiset tehtävät 41

- 6.1. Opiskelijaedustajien valinta ammattikorkeakoulun hallintoon 42
 - 6.1.1 Kuka voidaan valita hallinnon opiskelijaedustajaksi 42
 - 6.1.2. Miten hallinnon opiskelijaedustaja valitaan 43
- 6.2. Opiskelijoiden terveydenhuoltoon osallistuminen 44

7. Hallinnon opiskelijaedustajien ja opiskelijakunnan suhde 47

- 7.1. Opiskelijaedustaja ammattikorkeakoulun ylläpitäjäyhtiön hallituksessa 48
- 7.2. Tutkintolautakunnan tai vastaavan jäsen 48
- 7.3. Opintotukilautakunnan jäsen 49
- 7.4. Sukupuolten tasa-arvo hallintoedustajien valinnassa 50

8. Opiskelijakunnan talous 53

- 8.1. Talousarvion laadinta ja jäsenmaksu 54
- 8.2. Tilin- ja toiminnantarkastus 55

9. Opiskelijakunta työnantajana 59

- 9.1. Toiminnanjohtaja 60
- 9.2. Muu henkilöstö 61

Liitteet 62

Johdanto

Mitä kertoa opiskelijakunta-aktiiville opiskelijakunnan hallinnosta ja yhdistyksen toiminnasta? Molemmat ovat asioita, joista on kirjoitettu pätevää opaskirjallisuutta, ensimmäisestä vähemmän, jälkimmäisestä massoittain. Tämän vuoksi tällaisen oppaan fokuosoimista joutuu pohtimaan tarkkaan. Mitkä asiat ovat kenellekin tärkeimpiä ja mitä sellaista sanoisin, mitä muualla ei ole jo paremmin sanottu.

Lopulta olen päätenyt nyt käsillä olevaan kompromissiin, joka sisältäisi kaikista tärkeimmät säädös- ja sääntötason asiat, joiden ymmärtäminen on edellytys opiskelijakunnan sujuvalle toiminnalle. Samalla olen kuitenkin yrittänyt oman opiskelijajärjestökokemukseni perusteella sirotella mukaan vinkkejä siitä, millaisilla käytännön toimilla hallinto sujuisi niin, että se tukisi eikä tukahduttaisi opiskelijakunnan varsinaista toimintaa ja tulisi silti asianmukaisesti hoidettua.

Olen huomannut, että tehtävässä aloittavan opiskelijakunta-aktiivin mielessä risteilee useita kysymyksiä, joista yksi on se, kuinka osaan toimia oikein. Varttuneemmatkin toimijat pyörittelevät mielessään tätä kysymystä ja lähtevät usein ratkaisemaan tätä kysymystä hallinnosta käsin. Mahdollisiin ongelmiin haetaan usein syytä säännöistä tai niiden puutteesta. Täytyy kuitenkin muistaa, että opiskelijakunta on organisaatio, jossa erilaiset näkemykset opiskelijakunnan tehtävästä ja tavoitteista kohtaavat. Näiden yhteensovittaminen on kovaa työtä, johon hallinnollisista työkaluista on vain rajallisesti apua. Tärkeää onkin tunnistaa, mistä asioista on hyötyä missäkin tilanteessa. Suurin osa organisaation toiminnasta ei koskaan koettele sääntöjen rajoja ja silloin sitä koskevat ongelmat täytyy myös ratkaista muutoin kuin sääntöjen kautta.

Tästä näkökulmasta olen lähtenyt kirjoittamaan tätä opasta ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan hallintoon. On selvää, että kun hallinnosta puhutaan, säännöillä ja säädöksillä on tärkeä tehtävä ja ne on tunnettava hyvin, mutta vaikka haluaisimmekin ajatella, että se joka parhaiten tuntee säännöt, lainsäädännön ja kokoustekniikan, olisi paras ja tuloksekkain vaikuttaja, näin ei ole.

Opiskelijakuntia koskeva sääntely on varsin yleistasoista. Melko harvoin säädöspohjasta sellaisenaan pystyy johtamaan käytännön toimia opiskelijakunnan arjessa ja siksikin tämä opas käsittelee vain pientä osaa opiskelijakunnan toiminnasta.

Juridisissa kysymyksissä olen tukeutunut pitkälti OTL Juha Viertolan kirjoittamaan vuonna 2008 SAMOKin julkaisemaan opiskelijakuntien hallinto-oppaaseen. Tämän jälkeen on muutoksia tullut mm. ammattikorkeakoululakiin, yhdistyslakiin ja tilintarkastuslakiin ja näitä koskevat muutokset on tässä oppaassa otettu huomioon. Viertolan opas on kuitenkin monilta osin edelleen erittäin hyvä ja pätevä ja kehotan lukemaan sitä tämän oppaan rinnalla juridisesti täsmällisempänä tekstinä.

Muiden kuin selkeästi juridisten asioiden osalta esitän monessa kohdassa oman näkemykseni, joka on varmasti oman kokemusmaailmani värittämä, mutta joka ehkä kuitenkin auttaa joidenkin sudenkuoppien välttämässä. Mahdolliset, ja jopa todennäköiset virheet ovat luonnollisesti omalla vastuullani.

Helsingissä 20.4.2016

Tuomas Viskari



Mikä on opiskelijakunta

Ammattikorkeakoulun opiskelijakunnasta säädetään ammattikorkeakoululain 41§:ssä. Siinä määritellään opiskelijakunnan keskeisimmät tehtävät ja hallinnon yleiset periaatteet.

Opiskelijakunnan hallintoa määrittelee ammattikorkeakoululain lisäksi erityisesti yhdistyslaki ja julkisten hallintotehtävien osalta hallintolaki ja hallintolainkäyttölaki. Tämän lisäksi opiskelijakunnan säännöissä määrätään yksityiskohtaisemmin hallinnon ja toiminnan puitteista. Säännöt ja säädökset asettavat vain raamit toiminnalle ja hallinnolle ja opiskelijakunnan toiminnan sujuvuuden ratkaiseekin enemmän omaksuttavat toimintatavat kuin lainsäädäntö ja säännöt. Sanomattakin olisi kuitenkin varmasti selvää, että sujuvinkaan toimintatapa ei koskaan saa olla ristiriidassa lainsäädännön tai opiskelijakunnan sääntöjen kanssa.

2.1. Opiskelijakunta julkisoikeudellisena yhdistyksenä ja sen itsehallinto

Ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan asema perustuu lainsäädäntöön ja sen on katsottu olevan ns. julkisoikeudellinen yhdistys. Julkisoikeudelliselle yhdistykselle voidaan esittää seuraavia tunnusmerkkejä:

1. yhdistys perustetaan lainsäädännön keinoin
2. sillä on itsenäinen oikeushenkilöllisyys
3. sen järjestysmuodosta säädetään lainsäädännöllä
4. yhdistys on perustettu julkista tehtävää varten.¹

Opiskelijakunnalla on myös itsehallinto-oikeus. Tällä tarkoitetaan sitä, että hallintoa hoitavat ne, jotka tätä hallintoa palvelevat. Tämä tarkoittaa paitsi itsenäisyyttä oppilaitoksen tai jonkun muun yhteisön hallinnosta, myös sitä, että opiskelijakunnan tulee järjestää hallintonsa kokonaisuudessaan itse. Laissa on itsehallinnolle säädetty yksi rajoite ja tämä on se, että ammattikorkeakoulun rehtorin tulee vahvistaa opiskelijakunnan säännöt. Tämä ei kuitenkaan anna rehtorille tätä laajempaa valvontavelvollisuutta tai -oikeutta opiskelijakunnan toimintaan.

2.2. Opiskelijakunnan tehtävät

Ammattikorkeakoululaissa opiskelijakunnan tarkoitukseksi määritellään:

” Opiskelijakunnan tarkoituksena on toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään. Opiskelijakunnan tehtävänä on omalta osaltaan valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen.”

Lisäksi opiskelijakunnan erityisiksi tehtäviksi määritellään:

1. Opiskelijoiden edustajien valitseminen amk-lain mukaisiin ammattikorkeakoulun toimielimiin (hallitus ja tutkintolautakunta).

” Opiskelijakunnan erityiset tehtävät voidaan jakaa lakisääteisiin julkisiin hallintotehtäviin ja muihin aatteelliseen yhdistystoimintaan liittyviin tehtäviin.

2. Opiskelijaedustajan tai -edustajien valinta ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan.
3. Osallistuminen tarvittaessa terveydenhuoltolain ja sairausvakuutuslain mukaisen opiskelijan perusterveydenhuollon järjestämiseen.

Opiskelijakunnan erityiset tehtävät voidaan jakaa lakisääteisiin julkisiin hallintotehtäviin ja muihin aatteelliseen yhdistystoimintaan liittyviin tehtäviin. Tämä jako on hyvin olennainen, koska sovellettava lainsäädäntö määrittyy sen mukaan, kummanlaista tehtävää toteutetaan. Julkisiin hallintotehtäviin sovelletaan hallintolain säädöksiä ja muihin tehtäviin yhdistyslain säädöksiä.

Laissa mainitut erityiset tehtävät on opiskelijakunnan pakko hoitaa, mutta niiden lisäksi sillä kuitenkin voi olla ja aina onkin muita säännöissä määriteltyjä tehtäviä. Näitä ovat tyypillisesti esimerkiksi opiskelijoiden asemaa koskeva edunvalvonta ja erilaiset harrastustoiminnot tai niitä tukevat kulttuuri- ja liikuntatoiminnot. Nämä heijastavat ammattikorkeakoululaissa mainittua opiskelijakunnan yleistä tarkoitusta ja niistä päättäminen on täysin opiskelijakunnan omassa päätösvallassa.²

¹ Viertola (2008), 13

² Laissa mainittu opiskelijakunnan yleinen tarkoitus voi kuulostaa juhlalliselta ja etäiseltä, mutta itse olen kokenut, että toiminnan vertaaminen tähän tarkoitukseen auttaa usein selventämään sitä, tekeekö opiskelijakunta oikeita ja mielekkäitä asioita. On hyvä todella aika ajoin pohtia, miten opiskelijakunnan tekemät asiat edistävät esimerkiksi opiskelijoiden yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä.

Muista kuin lakisääteisistä tehtävistä ei kannattane sääntötasolla määrätä kovin yksityiskohtaisesti. Toiminnan tarkemmasta kohdentamisesta on pääsääntöisesti parasta päättää toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä. Varsinkin jos suuri osa tämän luonteisesta toiminnasta on vapaaehtoistoimijoiden työn varassa, niiden toteuttamisen laajuudessa ja joskus laadussakin on syytä varautua suureenkin vaihteluun. Jos tällainen toiminta sidotaan liian tiukasti sääntörakenteeseen, toiminnan tarkoituksen mukainen muokkaaminen voi olla kohtuuttoman hankalaa taloudellisen tilanteen, toimijoiden aktiivisuuden tai jäsenistön tarpeiden muuttuessa.

2.3. Opiskelijakunnan jäsenyys ja jäsenrekisteri

Opiskelijakuntaan voivat kuulua kyseisessä ammattikorkeakoulussa tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat opiskelijat. Opiskelijakunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Suurin tällainen ryhmä lienee sellaiset vaihto-opiskelijat, jotka opiskelevat tutkintotavoitteisesti omassa oppilaitoksessaan.

Hallitus vastaa opiskelijakunnan jäsenluettelon ylläpidosta. Yhdistyslaissa on määräykset siitä, mitä tietoja jäsenluettelon tulee sisältää. Luonnollisesti hallituksen ei ole syytä kovin yksityiskohtaisesti käsitellä näin teknistä asiaa, vaan tärkeintä heidän kannaltaan on huolehtia siitä, että heillä on riittävä ymmärrys, miten jäsenrekisteri toimii ja kuka opiskelijakunnassa vastaa jäsenrekisteriin liittyvistä asioista.

2.3.1. Jäsenyyden alkaminen

Yhdistyksen jäseneksi voidaan ottaa henkilö, joka ilmoittaa yhdistykselle aikomuksestaan liittyä jäseneksi. Jos tällainen henkilö täyttää säännöissä mainitut jäsenyyden edellytykset, hänet voidaan jäsenmaksun maksettuaan hyväksyä opiskelijakunnan jäseneksi.³

Jäseneksi hyväksyminen vaatii aina opiskelijakunnan hallituksen päätöksen. Jäsenten hyväksyminen yksin kappalein opiskelijakunnan hallituksessa lienee epätarkoituksenmukaisen raskas prosessi, joten tämä kannattanee järjestää tekemällä esimerkiksi lukukausien alkupuolella päätös,

jossa kaikki tiettyyn päivämäärään mennessä jäsenmaksun maksaneet jäsenkelpoiset henkilöt hyväksytään jäseniksi.

Tämä saattaa tuntua tarpeettoman hankalalta tavalta hoitaa jäsenrekisteriä, mutta pidän tärkeänä, että jäsenrekisterin ylläpito hoidetaan myös muodollisesti asianmukaisesti. Se on hallituksen nimenomainen tehtävä ja sen laiminlyönti saattaa johtaa hankaluuksiin tapauksissa, joissa joudutaan selvittämään jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia opiskelijakuntaa kohtaan.

2.3.2. Jäsenyyden päättyminen

Jäsenyys voi päättyä joko jäsenen oma-aloitteeseen eroamiseen tai hänen erottamiseensa opiskelijakunnasta. Jäsenellä on koska tahansa oikeus erota opiskelijakunnasta ilmoittamalla siitä opiskelijakunnan hallitukselle tai puheenjohtajalle. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että jäsenyys päättyy vasta tietyn määräajan kuluttua eroilmoituksesta.⁴

Opiskelijakunta voi erottaa jäsenen säännöissä mainitulla erottamisperusteella, mutta sillä on aina oikeus erottamiseen, jos jäsen:

1. on jättänyt täyttämättä ne velvoitukset, joihin hän on yhdistykseen liittymällä sitoutunut
2. on menettelyllään yhdistyksessä tai sen ulkopuolella huomattavasti vahingoittanut yhdistystä; tai ⁵
3. ei enää täytä laissa tai yhdistyksen säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

³ Yhdistyslaki 12§.

⁴ Opiskelijakuntaan soveltuva esimerkki voisi olla esimerkiksi määräys, jossa jäsenyys päättyy sen lukukauden lopussa, jonka aikana eroilmoitus on jätetty. Tällaisesta sääntökirjauksesta päättäminen on opiskelijakunnan itse päätettävä asia.

Näistä kohdat 1 ja 3 lienevät yksiselitteisimpiä opiskelijakuntien kohdalla. Ensimmäisessä tapauksessa kyse on useimmiten jäsenmaksun laiminlyönnistä ja jälkimmäisessä siitä, että henkilö ei enää ole jäsenkelpoinen esimerkiksi siitä syystä, että hän on valmistunut tai muusta syystä ei enää ole kyseisen oppilaitoksen opiskelija. Kohta 2 on huomattavasti harvinaisempi erottamisperusteena ja opiskelijakunnan julkisoikeudellisen aseman vuoksi suhtauduttava varauksellisesti.⁶

Kaikissa erottamistapauksissa hallituksen on tehtävä erottamista koskeva päätös. Kohtien 1 ja 3 mukaisissa tapauksissa sujuvinta lienee toimia samalla tavalla kuin jäsenten hyväksymisessä. Toisin sanoen jäsenmaksunsa maksamatta jättäneiden sekä jäsenkelpoisuutensa menettäneiden erottamisesta tehdään päätökset esimerkiksi kaksi kertaa vuodessa siten, että jäsenmaksujen erääntymisen ja erottamispäätöksen välille jää riittävän pitkä aika.

Erottamisen sijaan opiskelijakunnan säännöissä voidaan määrätä, että jäsenmaksun maksamatta jättänyt jäsen voidaan katsoa eronneeksi. Tämä on siis vaihtoehto erottamispäätökselle ja edellyttää tällaista sääntökirjausta. Käytännössä ero erottamiseen on hyvin vähäinen.

⁵ Yhdistyksestä erottaminen tällä perusteella on huomattavasti muita erottamisperusteita hankalampi kysymys eikä sen yksityiskohtaiseen käsittelyyn ole tämänkaltaisessa oppaassa syytä mennä. Tällaiset tapaukset ovat melko harvinaisia yhdistyksissä ylipäänsä ja vielä harvinaisempia opiskelijakuntien kaltaisissa yhdistyksissä. Nämä ovat aina yksittäistapauksia ja niissä on kussakin tapauksessa tehtävä perinpohjainen harkinta. Liian kevyin perustein tällaiseen erottamisprosessiin ei ole syytä lähteä.

⁶ Viertola (2008), 29



3

**Opiskelijakunnan toimielimet,
niiden vastuut ja päätöksenteko**

3.1. Edustajisto ja sen tehtävät

Opiskelijakunnan toimielimet ovat lain mukaan edustajisto ja hallitus. Edustajiston tehtäviä ei ole määritelty ammattikorkeakoululaissa, mutta yhdistyslain perusteella edustajiston tehtäviksi voidaan johtaa ainakin:

1. opiskelijakunnan sääntöjen hyväksyminen ja muuttaminen
2. päätökset kiinteistön luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta
3. yhdistyslain 30 §:ssä tarkoitetun äänestys- ja vaalijärjestyksen hyväksyminen
4. hallituksen tai sen jäsenen taikka tilintarkastajan tai toiminnantarkastajan valitseminen tai erottaminen
5. tilinpäätöksen vahvistamisen ja vastuuvapauden myöntäminen; sekä
6. yhdistyksen purkaminen (koska ammattikorkeakoulussa on lakisääteisesti opiskelijakunta, tämä voi tulla kyseeseen luonnollisesti vain ammattikorkeakoulun lakatessa olemasta).

Lisäksi säännöissä voidaan määrätä, että hallitus voi päättää yhdistyksen omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä.

Nämä tehtävät kuuluvat edustajistolle yksiselitteisesti eikä se voi delegoida niistä päättämistä hallitukselle. Näiden lisäksi säännöissä voidaan edustajistolle määritellä muita tehtäviä. Edustajiston päätettäväksi kuuluu luontevasti mittaluokaltaan suuret ja erityisen laajakantoiset asiat ja ainakin lain mukaisten hallinnon opiskelijaedustajien valinnan olisi merkityksensä vuoksi syytä olla edustajiston tehtävä.

3.2. Hallitus ja sen tehtävät

Yhdistyslain mukaan hallitus on toimeenpaneva elin opiskelijakunnassa. Ammattikorkeakoululaissa opiskelijakunnan hallitukselle ei ole määrätty erityisiä tehtäviä eikä tapaa, jolla sen tulisi toimintansa järjestää. Siispä sen tehtävät ovat johdettavissa yhdistyslaista. Sen mukaan hallituksen on:

”...lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.”

Edelleen yhdistyslain mukaisesti hallitus edustaa opiskelijakuntaa ja se mm. tekee sopimukset opiskelijakunnan puolesta.

Hallitus voi sopia tehtävien ja vastuualueiden jaosta hallituksen jäsenille. Tällöin on kuitenkin muistettava, että hallitus tekee aina päätöksensä kollektiivisesti ja tällainen vastuualuejako voi koskea lähinnä päätösten valmistelua ja täytäntöönpanoa. Yksittäinen hallituksen jäsen ei voi siis opiskelijakunnan puolesta tehdä päätöstä nimettyyn vastuualueeseensa kuuluvasta asiasta.

Hallitus voi yhdistyslain mukaan perustaa alaisuuteensa pysyviä tai tilapäisiä työryhmiä tai jaostoja. Tämä voi olla työnjaollisesti tarpeellista ja hyödyllistä joissain tapauksissa. Tällaiset ryhmät voivat toimia valmistelussa roolissa ja niille on saatettu joskus antaa myös oikeus annettujen määrärahojen puitteissa myös toteuttaa toimintaa. Hallitus ei kuitenkaan voi siirtää nimenomaisesti omaan toimivaltaansa kuuluvaa päätösvaltaa tällaiselle työryhmälle.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että hallituksella on kokonaisvastuu opiskelijakunnan toiminnasta ja hallituksen toimen valmistelun tai toimeenpanon siirtäminen hallituksen alaiselle jaostolle ei poista hallituksen vastuuta kyseisestä asiasta. Tämän vuoksi mahdollisten jaostojen kanssa on hyvä tehdä pelisäännöt selväksi varsinkin, jos ne esimerkiksi järjestävät toimintaa opiskelijakunnan nimissä.

Samoin hallitus voi delegoida joitakin tehtäviään myös esimerkiksi opiskelijakunnan henkilöstölle, tyypillisesti toiminnanjohtajalle. Tällaisia

” Hallitus voi yhdistyslain mukaan perustaa alaisuuteensa pysyviä tai tilapäisiä työryhmiä tai jaostoja.

asioita voivat olla esimerkiksi rahallisesti pienempiarvoisten sopimusten tekeminen. Tässäkin tapauksessa hallitus kuitenkin kantaa vastuun delegoiduista päätöksistä. Nyrkkisääntönä kannattaakin muistaa, että hallitus voi delegoida tehtäviään muttei vastuutaan.

3.3. Hallituksen jäsenen vastuu

Hallituksen jäseniä puhuttaa usein, millaisia vastuita heille voi koitua heidän toimiessaan tehtävässään. Tärkeintä vastuuta voi kuvata eräänlaisena moraalisen vastuuna opiskelijakuntaa kohtaan. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen jäsenen tulee hoitaa tehtävänsä huolellisesti ja parhaan taitonsa mukaan opiskelijakunnan hyväksi. Sen sijaan opiskelijakunnassa on varsin harvinaista, että hallituksen jäsenelle realisoituisi juridisia tai taloudellisia seuraamuksia hallituksen jäsenenä toimimisestaan. Mahdotonta tämä ei tietenkään ole, mutta parhaiten sen pystyy välttämään hoitamalla tehtävänsä huolellisesti, selvittämällä itselleen päätösten perustelut ja huolehtimalla, että omissa toimissaan noudattaa lakia ja yhdistyksen sääntöjä.

Hallituksen jäsenen vastuut voi jaotella kolmeen eri kategoriaan:

1. parlamentaarinen vastuu
2. vahingonkorvausvastuu
3. rikosoikeudellinen vastuu.

► **Parlamentaarisella (tai poliittisella) vastuulla** tarkoitetaan sitä, että hallituksen ja sen jäsenten on nautittava valitsijansa eli edustajiston ja viime kädessä opiskelijakunnan jäsenistön luottamusta. Hallitus tai sen jäsen voidaan erottaa yksinomaan luottamuspulan perusteella eikä sen vahvempia sisällöllisiä perusteita tarvita. Tämä perustuu yksinomaan valitsijan luottamukseen valittuun henkilöön. Jos tämä luottamus loppuu, myös poliittinen vastuu realisoituu ja henkilö joko joutuu eroamaan tai häntä ei valita jatkossa samaan tai muihin tehtäviin.

► **Vahingonkorvausvastuuseen** hallitus tai sen yksittäinen jäsen voi joutua, jos se on aiheuttanut yhdistykselle vahinkoa tahallisesti tai tuottamuksellisesti esimerkiksi laiminlyömällä hänelle kuuluvia tehtäviään. Vahingonkorvauskanne edellyttää myös sitä, että todellista vahinkoa opiskelijakunnalle voidaan osoittaa aiheutuneen. Esimerkiksi pelkkä huolimattomuus toiminnassa ei riitä korvausvelvollisuuden syntymiseen, jos siitä ei ole aiheutunut tosiasiallista vahinkoa. Yhdistys ei pääsääntöisesti voi nostaa vahingonkorvauskannetta sellaista henkilöä kohtaan, jolle se on jo myöntänyt vastuuvapauden.⁷ Vastaavat säännökset koskevat yhdistyslain perusteella myös opiskelijakunnan toimihenkilöä.⁸

► **Rikosoikeudellinen vastuu** voi realisoitua hallituksen jäsenelle, jos hän syyllistyy hallituksen jäsenenä toimiessaan rikokseen. Näissä tapauksissa vastuussa on hallituksen jäsen eikä yhdistys.

Toimimalla huolellisesti lain ja sääntöjen mukaan ja hankkimalla riittävät tiedot opiskelijakunnan toiminnasta, hallituksen jäsen on pääsääntöisesti selvillä vesillä ja vahingonkorvauksiin tai rikosoikeudellisiin seuraamuksiin päätyminen on opiskelijajärjestökentässä hyvin harvinaista.

Taloudellisia vastuita varten joissakin suurimmissa yhteisöissä on hallituksen jäsenille otettu hallinnon vastuu- ja oikeusturvavakuutuksia, jotka voivat laajuudellaan vaihdella paljonkin. Tavanomaisessa opiskelijakunnan toiminnassa näille ei liene merkittävää tarvetta, mutta opiskelijakunnalla jossa on esimerkiksi laajoja taloudellisia vastuita, suurempia omaisuuksia tai omaa liiketoimintaa, voi tätäkin vaihtoehtoa harkita.

⁷ Poikkeuksena tilanne, jossa vahingonkorvauskanne voidaan nostaa sellaisen asian perusteella, joka ei ole ollut tiedossa vastuuvapautta myönnettäessä.

⁸ YhdL 39§



4 Opiskelijakunnan päätöksenteko ja kokoustyöskentely

Opiskelijakunnan käytännön toiminnasta suurin osa tapahtuu muualla kuin kokouksissa. Toimintaa ohjaavat linjat kuitenkin päätetään kokouksissa ja siksi on tärkeää varmistaa, että kaikilla kokoustilanne on sujuva ja kokousten päätöksiksi tulee päätöksentekijöiden tahto. Tätä voidaan auttaa hyvällä kokouskäyttäytymisellä ja sujuvalla kokoustekniikalla.

4.1. Päätöksenteko esittelystä

Pienemmissä yhdistyksissä on melko tavallista, että yhdistyksen päätökset tehdään kokouksissa ilman, että asiaan on valmisteltu varsinaista päätösesitystä. Tällöin päätös syntyy jonkinlaisella prosessilla kokouksessa käytävän keskustelun perusteella.

Suuremmissa yhdistyksissä, joiksi useimmat opiskelijakunnat voitaneen laskea, on usein omaksuttu toimintatapa, jossa päätökset tehdään esittelystä. Tämä tarkoittaa sitä, että päätettävästä asiasta vastaava henkilö, joka on usein työntekijä tai hallituksen jäsen, jonka vastuualueeseen päätettävä asia kuuluu, valmistelelee kokoukselle pohjaesityksen päätettävästä asiasta. Tämä esitys perusteluineen kirjataan kokouksen esityslistaan.

Pohjaesityksellä on vahva asema päätöksenteossa, koska siitä poikkeaminen vaatii enemmistön hyväksymän muutosesityksen ja näin päätöksen muuttamista haluavan täytyy lähtökohtaisesti olla kokouksessa aktiivisempi kuin pohjaesityksen puolustajan. Näin ollen tällainen päätöksenteko rakentuu hyvin eri tavoin kuin pienemmissä yhdistyksissä. Se vaatii päätöksentekijöiltä erilaisia valmiuksia kuin täysin puhtaalta pöydältä keskustelun perusteella tehtävät päätökset, mutta tekee päätöksenteosta useimmiten myös sujuvampaa ja jämäkämpää.

Usein opiskelijakunnan uusilla luottamushenkilöillä yhdistystoiminnan kokemus on peräisin suhteellisen pienistä yhdistyksistä, joissa kenties ei ole kovin formaaleja kokousmenettelytapoja. Tämän vuoksi hyvään kokouskäytäntöön perehdyttämiseen kannattaa käyttää uusien toimijoiden kohdalla jonkin verran aikaa.

4.2. Henkilövaalit

Ammattikorkeakoululaissa ei ole määritelty erityistä vaalitapaa, jota olisi käytettävä opiskelijakunnan valitessa esimerkiksi hallitustaan tai opiskelijaedustajia ammattikorkeakoulun hallintoon, joten tässäkin tapauksessa edetään yhdistyslain mukaisesti.

Jos säännöissä ei ole muuta määrätty, käytetään henkilövalinnoissa enemmistövaalitapaa, jossa eniten ääniä saanut ehdokas tai ehdokkaat valitaan.

” Ongelmalliseksi koettuja toimintatapoja kannattaa lähtökohtaisesti muuttaa muuttamalla toimintatapoja ja sitten vasta vaalitapoja.

Jos säännöissä määrätään, että vaali on järjestettävä suhteellisenä, antaa yhdistyslaki edelleen varsin laajan valinnanvaran käytettävästä vaalitavasta. Yhdistyslaki luettelee kolme erilaista vaihtoehtoa suhteellisen vaalin järjestämiseen. Näitä kaikkia yhdistää se, että joko valmiille ehdokaslistalle tai äänestyslippuun ensimmäiseksi sijoitettu ehdokas saa yhden äänen, toiseksi sijoitettu ½ ääntä, kolmanneksi sijoitettu ääntä ja niin edelleen. Tavat vaihtelevat sen mukaan, käytetäänkö ennalta valmiiksi laadittuja ehdokaslistoja, annetaanko ääni koko listalle vai yksittäiselle ehdokkaalle ja voiko äänestäjä itse vaikuttaa siihen järjestykseen, johon hän haluaa ehdokkaat asettaa, vai määräytyykö se ennalta asetettujen listojen mukaisesti. Näiden mahdollisuuksien lisäksi yhdistyslaki antaa vielä mahdollisuuden valita joku muu suhteellinen vaalitapa käytettäväksi. Käytettävästä vaalitavasta pitää aina määrätä säännöissä.

Eri vaalitavoilla on omat hyvät ja huonot puolensa ja ne suosivat vähän eri tavoin erilaisia enemmistöjä. Kun henkilövalintojen menettelytavoissa koetaan ongelmia, syytä lähdetään etsimään usein vaalitavasta. On kuitenkin hyvä muistaa, että vaalitapaa muuttamalla voidaan muuttaa toimintatapoja vain hyvin rajallisesti. Ongelmalliseksi koettuja toimintatapoja kannattaa lähtökohtaisesti muuttaa muuttamalla toimintatapoja ja sitten vasta vaalitapoja.

Hyvän kokousmenettelyn muistilista:

► Kokoukseen valmistautuminen

- Tutustu materiaaliin, selvitä itsellesi epäselvät asiat esim. asian valmistelusta vastaavalta tai muulta asiaa tuntevalta henkilöltä.
- Valmistele oma näkemyksesi päätösasioista niiltä osin kuin se on tarpeellista.
- Selvitä mahdollisuuksien mukaan etukäteen, onko joistakin asioista eriäviä mielipiteitä ja valmistaudu perustelemaan oma näkemyksesi ja tarvittaessa äänestämään.

► Kokouksessa

- Keskity päätöksentekoon ja varmista, että toimintasi kokouksessa tukee päätöksentekoa.
- Kunnioita toisten aikaa, älä pitkitä kokousta tarpeettomasti, keskity olennaiseen.

► Kokouksen jälkeen

- Hoida kokouksessa hoidettavaksesi päätetyt asiat viivytyksettä.
- Jos joistain asioista on kokouksessa jäänyt ristiriitoja jäsenten välille, nämä on hyvä selvittää mahdollisimman pian.
- Jos toimit pöytäkirjantarkastajana, varmista huolellisesti että pöytäkirja vastaa kokouksen kulkua.

► Hyvän kokouspuheenjohtajan muistilista

- Jaa puheenvuorot tasapuolisesti ja jos ei ole erityistä syytä toimia toisin, mieluusti pyytämisyjärjestyksessä.
- Ennen keskustelun päättämistä varmista, että kaikki mahdolliset muutosesitykset on tehty.
- Uskalla vetää itseään toistava keskustelu yhteen.
- Anna muille puheenvuoro ennen kuin ilmaiset oman kantasi.
- Selvitä tehty päätös läsnäolijoille vaikka ääneen lukemalla, jos tarpeen.
- Kunnioita kaikkien aikaa ja pidä kokous aikataulussaan.

4.3. Esteellisyys⁹

Jos toimielimen jäsen on jonkin asian käsittelyyn esteellinen, hän ei saa osallistua tällaisesta asiasta päättämiseen. Opiskelijakunnassa esteellisyys voidaan jakaa kahteen luokkaan: julkisessa hallintoasiassa esteellisyys määrittyy hallintolain mukaan ja muussa asiassa yhdistyslain mukaan.

4.3.1. Esteellisyys hallintolain perusteella

Hallintolain 28 §:ssä säädetään esteellisyysperusteista. Hallintolain 28 §:n mukaan virkamies on esteellinen:

1. jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen (asianosaisjäävi)
2. jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (avustus- ja edustusjäävi)
3. jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen (intressijäävi)
4. jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (palvelussuhde- ja toimeksiantojäävi)
5. jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiossä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa,

⁹ Tämä luku on sellaisenaan pieniä sanamuotojen muutoksia lukuun ottamatta otettu Juha Viertolan Oppaasta ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan hallintoon (SAMOK, 2008).

joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (yhteisöjäävi)

6. jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan (ohjaus- ja valvontajäävi)
7. jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan:

1. virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa
2. virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa
3. virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia. Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisukulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.
4. Hallintolain 27 §:n mukaan monijäsenen toimielimen jäsenen sovelletaan virkamiestä koskevia esteellisyyssäännöksiä. Tämä siis koskee myös opiskelijakunnan toimielimen jäsentä silloin, kun opiskelijakunta käsittelee hallintoasiaa.

4.3.2. Esteellisyys yhdistyksen perusteella

4.3.2.1 Esteellisyys yhdistyksen kokouksessa ja edustajiston kokouksessa

Yhdistyksen 26 §:n mukaan jäsen ei saa yhdistyksen kokouksessa äänestää eikä tehdä päätösehdotuksia päätettäessä hänen ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tai muusta asiasta, jossa hänen yksityinen etunsa on ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. Hallituksen jäsen tai muu, jolle on uskottu yhdistyksen hallintoon kuuluva tehtävä, ei saa äänestää pää-

tettäessä tilintarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta, tilinpäätöksen vahvistamisesta taikka vastuuvapauden myöntämisestä, kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.

4.3.2.2 Esteellisyys hallituksen kokouksessa

Yhdistyksen 37 §:n mukaan hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.

4.4. Muutoksenhaku

Opiskelijakunnan päätöksestä tehtävä muutoksenhaku voidaan jakaa kahteen osaan: hallintotehtävää koskevasta päätöksestä tehtävään muutoksenhakuun ja muuta asiaa koskevaa yhdistyksen mukaiseen muutoksenhakuun.

4.4.1. Muutoksenhaku opiskelijakunnan hallintoasiaan

Ammattikorkeakoululain mukaan:

” Opiskelijakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen tehneeltä toimielimeltä. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.”

Näin ollen toimielin käsittelee itse omaa toimintaansa koskevan oikaisuvaatimuksen ja vasta siitä annettu päätös on valituskelpoinen hallinto-oikeuteen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa.

Hallituksen esityksessä ammattikorkeakoululaiksi asiasta todetaan muutoksenhakuajoista:

” Muutoksenhakuajat laskettaisiin pykälän 7 momentin mukaisesti siitä, kun opiskelijakunnan päätökset on asetettu yleisesti nähtäville. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi sähköisten sivujen lisäksi opiskelijakunnan tiedotetaulun välityksellä.” (Hallituksen esitys ammattikorkeakoululaiksi 26/2014)

On hyvä huomata, että tämä määräys poikkeaa hallintolain mukaisesta päätöksen tiedoksiannosta ja muutoksenhakuajan laskemisesta.¹⁰

4.4.2. Muutoksenhaku yhdistyslain mukaisesti ¹¹

4.4.2.1. Päätöksen moitteenvaraisuus

Opiskelijakunnan muussa kuin hallintoasiassa tekemä päätös voi olla moitteenvaarainen, jos se ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai on muutoin lain tai yhdistyksen sääntöjen vastainen.

Päätöksen syntymistä koskeva virhe voi olla mikä tahansa asia, joka olisi ollut otettava päätöksenteossa huomioon. Sääntöjen virheellisen soveltamisen tai noudattamisen lisäksi virhe voi syntyä, mikäli ei noudateta sääntöjä alemman asteisia säännöksiä. Päätös, joissa ei ole noudatettu sääntöjen edellyttämää määränemmistöä, on moitteenvaarainen.

Huomattava on, että oikeutta moitekanteen nostamiseen ei ole sellaisella henkilöllä, joka on myötävaikuttanut päätöksen syntymiseen. Kan-

¹⁰ Ilmeisesti tässä tapauksessa mainitun hallituksen esityksen mukainen menettely tapa olisi riittävä, mutta tähän liittyvää oikeuskäytäntöä ei käsittäkseni ole olemassa.

¹¹ Tämä sekä seuraava luku ovat sellaisenaan pieniä poistoja ja kielellisiä muutoksia lukuun ottamatta sisällöltään samat kuin Viertolan (2008) vastaavaa asiaa koskeva osio.

ne oikeus on tällöin vain niillä, jotka eivät ole olleet kokouksessa paikalla tai jotka voivat osoittaa vastustaneensa päätöstä tai ovat pidättäytyneet äänioikeutensa käytöstä.

4.4.2.2. Päätöksen mitättömyys

Opiskelijakunnan tekemä päätös voi olla yhdistyslain mukaan myös mitätön, jos se loukkaa sivullisen oikeutta.

Mitätön on myös päätös, joka vähentää yhdistyksen jäsenellä sääntöjen mukaan olevaa erityistä etua yhdistyksessä taikka sisällöltään tai päätöksentekotavaltaan olennaisesti loukkaa jäsenen yhdenvertaisuutta, jollei yhdistyslain 27 §:n 3 momentista muuta johdu.

Yhdistyksen jäsen, hallitus tai hallituksen jäsen sekä se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, voi nostaa kanteen yhdistystä vastaan sen vahvistamiseksi, että yhdistyksen päätös on mitätön.

4.5. Tarkoituksenmukaisesti päätöksiä tekevä organisaatio

Edustajisto käyttää edustajistovaalien välillä opiskelijakunnassa ylintä päätösvaltaa. Tämä ei kutienkaan tarkoita sitä, että se käyttäisi kaikkea päätösvaltaa. Keskeisimpien tehtävien jaosta määrätään säännöissä, mutta käytännössä näiden ulkopuolelle jää vielä koko joukko opiskelijakunnassa päätettäviä asioita.

Tärkeä ja samalla varsin vaikea tehtävä on määritellä se taso, jolla asioita on mielekästä eri toimielimissä käsitellä. Toimivan päätöksenteon kannalta tärkeää olisi, että edustajisto pyrkii pysymään laajemman mittakaavan strategista suuntaa antavissa asioissa. Samalla tyypillisin haaste tässä on se, että hallitus, joka on usein lähes päivittäin tekemisissä opiskelijakunnan asioiden kanssa, tuntee toiminnan myös paremmin. Tällöin päätösten tekijöiden välille saattaa syntyä merkittävä epäsymmetria päätöksiä koskevan tiedon hallinnassa. Tästä saattaa myös syntyä sellainen ajatus, että edustajisto ei tietäisi tarpeeksi kyetäkseen ohjaamaan toimintaa. Tällaista ajattelutapaa on kuitenkin syytä välttää ja pyrkiä synnyttämään tilanne,

jossa kaikilla osapuolilla on omaan tehtäväänsä nähden riittävä ymmärrys opiskelijakunnan toiminnasta.

Toimivan työnjaon perustana on organisaatio, joka kykenee luottamaan toimielinten ja sen jäsenten harkintaan sekä kykyyn tehdä päätöksiä oman toimivaltansa edellyttämällä tasolla. Tätä on vaikea oppia oppaita lukemalla, mutta nähdäkseni organisaatioilla, jotka pystyvät tehokkaaseen päätöksentekoon on ainakin seuraavia piirteitä:

► **Kyky tehdä päätöksiä**

Harvoin opiskelijakunnan toiminnassa tulee vastaan tilanteita, joissa päätöksellä saisi peruuttamatonta vahinkoa aikaan. Sen sijaan päättämättömyys saattaa hankaloittaa toimintaa usein pitkäksi aikaa. Päätöksentekijän tärkeimpiä ominaisuuksia onkin tehdä päätös sinä vaiheessa, kun hän on saanut riittävän informaation sen pohjaksi. Käytän sanaa ”riittävä” siksi, että täydellistä informaatiota ei voi saada. Kaikki päätökset tehdään enemmän tai vähemmän epätäydellisen tiedon varassa ja päätöksentekijän keskeinen taito on tulla toimeen tämän tosiasian kanssa.

► **Kyky muotoilla päätöksiä niin, että ne ohjaavat toimintaa**

Tämä tarkoittaa sitä, että tehty päätös todella näkyy toiminnassa, se on sitä varten riittävän merkittävä ja ymmärrettävästi muotoiltu, jotta päätöksen toimeenpanija tietää, mitä sillä on tavoiteltu. Tässä kohdassa päätösten valmistelijoilla ja esittelijöillä on erityinen vastuu siitä, että he yleensä toimintaa syvällisemmin tuntevana pystyvät kuvaamaan päätöksen todennäköiset vaikutukset.

► **Kyky luottaa valmisteluun ja toimeenpanoon -**

siihen, että päätös ja esittely perustuu oikeaan informaatioon ja auki kirjoitettuun arvoperustaan sekä siihen, että tehdyt päätökset pannaan asianmukaisesti toimeen ja ne näkyvät opiskelijakunnan toiminnassa. Tämä on organisaation ominaisuus ja perustuu avoimuuteen toiminnassa sekä esimerkilliseen toimintatapaan päätösten valmistelussa ja toimeenpanossa.

Kaikki näistä ovat yhtä lailla yksittäisen toimijan kuin organisaationkin ominaisuuksia. Organisaatio voi kehittää luottamusta tukevia toimintatapoja ja sitä kautta sujuvoittaa omaa päätöksentekoaan. Keskeisiä avoi-

muutta edistäviä tekijöitä toisia kunnioittavan ilmapiirin lisäksi ovat ainakin laajasti jaettu tieto asioiden valmisteluajataulusta sekä mahdollisuus ilmaista mielipiteensä jo asioiden valmisteluvaiheessa. Tämä korostuu erityisesti laajaa valmistelua edellyttävissä asioissa, kuten talouden ja toiminnan suunnittelussa. Tällaisilla toimintatavoilla voidaan myös kaventaa sitä eroa, joka usein on hallituksen ja edustajiston jäsenillä tietomäärässä ja opiskelijakunnan toiminnan tuntemuksessa.

On kenties vielä hyvä sanoa, että luottamukseen ja sujuvaan päätöksentekoon perustuva toiminta ei automaattisesti tarkoita saman mielisyyttä kaikista asioista. Pikemminkin sen varaan voidaan rakentaa toimintatapa, jossa erimielisyydet voidaan käsitellä, niiden ratkaisulle on mekanismit eivätkä ne jää jäytämään koko organisaation toimintaa.



5 Edustajistovaalit

Ammattikorkeakoulun edustajiston valintatavasta ei ole samankaltaista säännöstä kuin ylioppilaskunnan edustajiston vaalista on yliopistoasetuksessa. Vaalin voi siis opiskelijakunnan säännöissä määrätä järjestettäväksi millä tahansa yhdistyslain mahdollistamalla tavalla.

Tyypillisesti järjestetään kuitenkin edustajistovaalit, jotka käydään suhteellisena vaalina, jossa kaikille äänioikeutetuille opiskelijakunnan jäsenille järjestetään mahdollisuus äänestämiseen fyysisessä äänestyspisteessä tai sähköisesti.¹²

Liitteenä olevissa mallisäännöissä vaalit on määrätty käytäviksi henkilökohtaisella suhteellisella listavaalilla. Tavallisesti käytettäneen vaalitapa, joka on käytössä myös kaikissa valtakunnallisissa vaaleissa eli suhteellista d'Hondt-vaalitapa. Tällöin ehdokkaat asetetaan ehdokaslistojen kautta ja ehdokkaalle annettu ääni lasketaan ensin koko listan äänimääräksi, minkä jälkeen kunkin listan eniten henkilökohtaisia ääniä saanut saa vertausluvukseen koko listan saaman äänimäärän, toiseksi sijoittunut puolet siitä, kolmas yhden kolmasosan ja niin edelleen. Edustajistoon valitaan sääntöjen mukainen määrä henkilöitä näin saatujen vertauslukujen järjestyksessä. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa mahdollinen vaalitapa ja opiskelijakunta voi halutessaan ottaa käyttöön jonkun toisenkin vaalitavan.

Vaalien järjestämisestä on yleensä määrätty yleistasolla säännöissä sekä mahdollisesti niitä täydentävässä vaaliohjesäännössä tai vastaavassa.

5.1. Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeus edustajistovaaleissa on kaikilla opiskelijakunnan jäsenillä. Äänioikeuden kiistattomuuden vuoksi on tärkeää, että jäsenrekisteri on ajan tasalla ja asianmukaiset päätökset siitä on tehty, kuten aiemmin jäsenyyttä koskevassa luvussa on todettu.

Vaalikelpoisuus edustajistoon tarkoittaa henkilön kelpoisuutta toimia edustajiston jäsenenä. Joissain tapauksissa vaalikelpoisuutta on rajattu niin, että henkilö, joka on työsuhteessa opiskelijakuntaan ei voi olla samanaikaisesti edustajiston jäsenenä (ks. mallisäännöt). Tämä on mielestäni asianmukainen toimintatapa ja suosittelen sitä käytettäväksi. Näin ei kuitenkaan ole pakko toimia, jos opiskelijakunta ei erikseen halua rajata tämän joukon vaalikelpoisuutta. Monesti myös opiskelijakunnan hallituksen jäsenillä vaalikelpoisuutta on rajattu siten, että he eivät samanaikaisesti voi olla edustajiston jäseniä. Tämä ei kuitenkaan estä heitä osallistumasta edustajistovaaleihin hallituksen jäsenenä ollessaan.

¹² Minulla ei ole tiedossa, onko opiskelijakunnissa käytössä sähköisiä edustajistovaaleja, mutta ainakin useissa ylioppilaskunnissa se on käytössä.

5.2. Vaaleista ilmoittaminen

Tyypillisesti opiskelijakunnan säännöissä tai vaaliohjesäännössä on määrätty aikataulu edustajistovaaleista ilmoittamiselle sekä tapa, jolla ilmoitus annetaan tiedoksi jäsenistölle. Tämä on aina minimimääräys ja tyypillisesti vaaleja mainostetaankin huomattavasti tätä enemmän ehdokkuuden kiinnostavuuden ja äänestysaktiivisuuden nostamisen toivossa. Virallisessa vaali-ilmoituksessa on syytä mainita ainakin seuraavat asiat:

- varsinainen vaalipäivä ja mahdolliset ennakkoäänestyspäivät (tai sähköisen vaalin äänestysaika)
- ehdokasasettelun takaraja
- äänioikeutetut sekä vaalikelpoisuus, eli kuka voi vaalissa äänestää ja kuka voi asettua ehdolle
- minä päivänä henkilön viimeistään on oltava opiskelijakunnan jäsen, jotta hän on äänioikeutettu ja vaalikelpoinen
- millä menettelyllä ehdokkaita asetetaan ja ketkä voivat perustaa ehdokaslistoja
- mistä ehdokkaiden asettamiseen tarvittavat asiakirjat ovat saatavissa
- ehdokaslistojen asettelun takaraja
- ehdokaslistojen vahvistamisen aikataulu
- lisätietojen antaja.

5.4. Äänestyksen järjestäminen

Periaatteessa äänestys edustajistovaaleissa voidaan järjestää kolmella eri tavalla: äänestyksenä fyysisissä äänestyspisteissä, sähköisenä äänestyksenä tai postiäänestyksenä.

Perinteisesti vaalit järjestetään valtakunnallisistakin vaaleista tutulla tavalla, jolloin vaalit järjestetään fyysisissä äänestyspisteissä tiettyinä vaali- ja ennakkoäänestyspäivinä. Tämä on varmin tapa varmistaa mm. vaalisalaisuuden säilyminen. Se myös vaatii jonkin verran henkilöstöä äänestyspisteiden valvomiseen sekä ääntenlaskentaan.

Sähköistä äänestystä kannattanee harkita erityisesti niissä ammatikorkeakouluissa, joilla on huomattava määrä opiskelijoita useilla eri

paikkakunnilla, jolloin fyysisten äänestyspisteiden järjestäminen usealle paikkakunnalle voi olla kohtuuttoman raskasta. Sähköisen äänestyksen käyttöönotolla on usein myös tavoiteltu äänestysaktiivisuuden kasvattamista, mutta siinä keskeisimmiksi ratkaistaviksi kysymyksiksi nousevat äänestyssalaisuuden säilyminen sekä mahdollisuus jälkikäteen tarkastaa äänestystuloksen oikeellisuus. Sähköinen äänestys kuitenkin on käytössä nykyisin ainakin useiden ylioppilaskuntien vaaleissa, joten niistä on saatavissa esimerkkejä, jos tällaista halutaan käyttää.

Kolmas vaihtoehto voisi olla postiäänestys, joka on käytössä esimerkiksi useiden ammattiliittojen valtuustojen vaaleissa. Kuitenkin opiskelijakunnissa, joiden jäsenten enemmistö on saavutettavissa joko sähköisesti tai oppilaitosten toimipisteissä, tämä on kohtuuttoman raskas ja kallis tapa järjestää vaali.

5.5. Vaalien tulos

Vaalien tulos on vahvistettava keskusvaalilautakunnassa tai muussa toimielimessä, joka vastaa vaalien järjestämisestä. Tässä yhteydessä ratkaistaan myös, hyväksytäänkö vai hylätäänkö mahdolliset epäselvät äänestysliput ja ratkaistaan muutkin mahdolliset laskennassa ilmenneet ongelmat sekä tasatuloksessa olevien ehdokkaiden tai ehdokaslistojen järjestyksen arpominen. Vahvistettu vaalien tulos annetaan tiedoksi jäsenistölle esimerkiksi www-sivuilla ja opiskelijakunnan ilmoitustaululla.

Äänestysliput tai muu mahdollinen esimerkiksi sähköisestä äänestyksestä syntynyt äänestysmateriaali on syytä säilyttää kohtuullinen aika vaalien jälkeen, jotta tulos voidaan tarvittaessa tarkistaa.



6

Opiskelijakunnan lakisääteiset tehtävät

6.1. Opiskelijaedustajien valinta ammattikorkeakoulun hallintoon

6.1.1 Kuka voidaan valita hallinnon opiskelijaedustajaksi

Laissa ei ole määritelty erityisiä edellytyksiä opiskelijaedustajalle. Näin olen opiskelijakunta saa lähtökohtaisesti valita sopivimmaksi katsomansa henkilön opiskelijaedustajan tehtävään. Usein näissä valinnoissa voi olla kyse myös erilaisten ehdokkaiden tai heidän taustaryhmiensä erilaisista poliittisista preferensseistä, joten yksiselitteisten pätevyyskriteerien asettaminen tehtävään valittavalle henkilölle tuntuisi myös aavistuksen naivilta. Pystyäkseen hoitamaan tehtävää voidaan kuitenkin ajatella joidenkin ominaisuuksien olevan tärkeitä, ellei jopa välttämättömiä:

- Henkilö on kyseisen oppilaitoksen opiskelija ja hänellä on jonkinlainen toimiva yhteys opiskelijakuntaan.
- Hänellä on riittävästi tehtävän vaatimaa osaamista sekä riittävät sosiaaliset kyvyt ja taito toimia kokoustilanteissa. Tarvittava substanssitaito vaihtelee hyvin paljon tehtävän mukaan, mutta jäseneltä pitänee voida odottaa kohtuullista ymmärrystä tehtävän sisällöstä sekä jonkinlaista kokemusta oppilaitoksen toiminnasta tai ainakin kykyä nopeasti hankkia se.
- Hänellä on tehtävän laajuuden edellyttämällä tavalla riittävästi aikaa hoitaa luottamustointia ja käydä siitä vuoropuhelua myös opiskelijakunnan kanssa.

” Opiskelijakunta saa lähtökohtaisesti valita sopivimmaksi katsomansa henkilön opiskelijaedustajan tehtävään.

- Hänen voidaan kohtuudella olettaa sitoutuvan tehtävään sen määräajaksi. Toisin sanoen hän ei esimerkiksi ole valmistumassa ja/tai muuttamassa pois paikkakunnalta välittömästi valinnan jälkeen.

Tällaisten kriteerien perusteella ei kuitenkaan voi estää ketään hakemasta näihin tehtäviin. Harkinta henkilön sopivuudesta on tehtävä vasta valintavaiheessa.

Tärkeintä on kuitenkin muistaa, että kyseessä ovat luottamustehtävät ja luottamushenkilön tärkein ominaisuus on luottamus. Tämä tarkoittaa sitä, että kun hänet on valittu, hänen pitää voida luottaa siihen, että niin kauan kuin hän toimii tehtävässään asianmukaisesti, hänellä on myös riittävä selkänöja opiskelijoiden edustamiseen kyseisessä hallintoelimessä.

6.1.2. Miten hallinnon opiskelijaedustaja valitaan

Hallinnon opiskelijaedustajan tehtävän tullessa avoimeksi siitä on syytä tiedottaa riittävällä laajuudella, jotta voidaan olettaa, että mahdollisesti tehtävästä kiinnostuneet ja siihen kelpoiset henkilöt saavat tiedon tehtävästä.

Hakuilmoituksessa on syytä kuvata tehtävän keskeisiä sisältöjä, ehdokkaalle asetettavia odotuksia tai vaatimuksia sekä teknisempiä tietoja kuten hakuajan päättymisen ja lisätietojen antaja. Hakuajan olisi mahdollisuuksien mukaan hyvä olla sellainen, että mahdollisimman moni voisi saada tiedon siitä eivätkä esimerkiksi lyhyet tilapäiset poissaolot estäisi tiedon saantia.

Valintaprosessissa voidaan toimia niin, että hallitus valmistelee valinnan edustajistolle, käy läpi hakemukset ja mahdollisesti haastattelee ehdokkaita, ja joko esittää valittavaa henkilöä tai henkilöitä joiden joukosta ehdottaa edustajiston valitsevan edustajan. Esitys voidaan myös tuoda edustajistoon sellaisenaan ilman hallituksen valmistelua, jolloin edustajisto tekee päätöksen hakemusten perusteella mahdollisesti ehdokkaita kuultuaan. Toimittiin miten tahansa, valinta voidaan tehdä kaikkien hakeneiden joukosta riippumatta siitä, onko aiemmassa prosessin vaiheessa joitakin henkilöitä karsittu pois. Tämän vuoksi kaikkien hakijoiden tiedot on hyvä tuoda joka tapauksessa edustajistolle tiedoksi.

Päätöksen jälkeen valinnasta ilmoitetaan julkisesti, kuten opiskelijakunnan hallintoasiasta annetaan tiedoksi. Tämän lisäksi asiasta on syytä ilmoittaa henkilökohtaisesti kaikille tehtävää hakeneille henkilöille.

6.2. Opiskelijoiden terveydenhuoltoon osallistuminen

Tämä tehtävä kirjattiin ammattikorkeakoululakiin opiskelijakuntien tehtäväksi vastaavassa muodossa kuin yliopistolaissa ylioppilaskuntien tehtäväksi siltä varalta, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuolto olisi jatkossa järjestetty Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) kautta. Tällöin opiskelijakunnille olisi voinut tulla rooli mm. pakollisen terveydenhoitomaksun kerääjänä. Tällaista muutosta kuitenkin ei lopulta tehty, joten tällä hetkellä kyseistä kohtaa opiskelijakuntien tehtävistä ei sovelleta käytännössä.

7

Hallinnon opiskelijaedustajien ja opiskelijakunnan suhde

Edellä on käsitelty lakisääteisten tehtävien yhteydessä opiskelijaedustajien valintaa ammattikorkeakoulun hallintoon. Usein arjessa kysymyksiä herää sitä, miten opiskelijakunta ohjaa valitsemiaan edustajia hallinnossa ja miten tieto kulkee opiskelijakunnan ja sen valitseman opiskelijaedustajan välillä, mikä on hallinnon opiskelijaedustajan vastuu ja kenelle hän raportoi toiminnastaan. Yksiselitteistä vastausta tähän on vaikea saada mistään ja eri opiskelijakunnissa lienee useita hyväksi havaittuja käytäntöjä. Esimerkiksi edustajiston kokouksissa voi olla säännönmukaisesti kohta, jossa opiskelijaedustajat kertovat kuulumisensa, mutta myös tätä syvällisempään yhteydenpitoon voi olla edunvalvonnallisista syistä tarvetta.

7.1. Opiskelijaedustaja ammattikorkeakoulun ylläpitäjä-yhtiön hallituksessa

Opiskelijakunnan kannalta edustaja ammattikorkeakoulun hallituksessa lienee kaikista merkittävin opiskelijaedustaja. Heidän kohdallaan säännöllinen yhteydenpito opiskelijakunnan hallitukseen sekä asiasta vastaaviin henkilökunnan jäseniin on erityisen tärkeää opiskelijakunnan toiminnan ja edunvalvonnan kannalta. Tämä voi toimia esimerkiksi niin, että ammattikorkeakoulun hallituksen jäsenelle myönnetään puhe- ja läsnäolo-oikeus opiskelijakunnan hallituksen kokouksiin vähintään silloin, kun jäsenelle relevantteja asioita käsitellään. Asianmukaista on myös, että edustaja raportoi säännöllisesti hallituksen toiminnasta myös opiskelijakunnan edustajistolle.

Ammattikorkeakoulu-yhtiön hallituksen opiskelijajäsen on siinä mielessä erityislaatuissa asemassa, että hänen toimintaansa määrittää myös osakeyhtiölain määräykset ja hänellä on tästä johtuvia velvoitteita myös yhtiötä kohtaan. Tämä saattaa rajata esimerkiksi hänen raportointimahdollisuuksiaan opiskelijakunnan suuntaan yhtiön luottamuksellisissa asioissa.

Opiskelijaedustajan ja opiskelijakunnan yhteistyötä on syytä käsitellä avoimesti ammattikorkeakoulun edustajien kanssa säännöllisesti ja sopia menettelytavoista, joilla opiskelijakunta voi saada tietoa hallituksessa käsiteltävistä asioista kaikissa tilanteissa joko opiskelijaedustajan välityksellä tai suoraan oppilaitoksen edustajien kanssa keskustellen. Muistettava on myös, että jos opiskelijakunnan edustajat käsittelevät ammattikorkeakoulua koskevaa luottamuksellista asiaa, on myös niiden opiskelijakunnan edustajien, jotka asiaa käsittelevät, pidettävä asia luottamuksellisena.

7.2. Tutkintolautakunnan tai vastaavan jäsen

Ammattikorkeakoulussa on vähintään yksi tutkintolautakunta, jonka tehtävänä on käsitellä opintosuorituksia koskevia oikaisupyyntöjä. Opiskelijakunta valitsee (vähintään) yhden opiskelijoiden edustajan tutkintolautakuntaan.

Lautakunnassa käsiteltävistä oikaisupyyntöistä voi olla saatavissa opiskelijakunnan toimintaa ja edunvalvontaa ajatellen hyödyllistä tietoa

esimerkiksi mahdollisista ongelmista oppilaitoksen toiminnassa sekä yleisesti opiskelijan oikeusturvasta. Tämän vuoksi on syytä sopia tavoista, joilla tutkintolautakunnan edustaja on yhteydessä opiskelijakunnan kanssa. Riippuen tilanteesta, edustaja voi esimerkiksi tuottaa koosteen tutkintolautakunnassa käsitellyistä asioista sovittavin määräajoin.

7.3. Opintotukilautakunnan jäsen

Opintotukilautakunnan tehtäviin kuuluu opintotukilain mukaan antaa Kansaneläkelaitokselle lausuntoja, joiden perusteella ratkaistaan opiskelijoiden opintotukihakemukset. Nämä lausunnot sitovat Kelaa opintotuen maksajana, joten opintotukilautakunnalla on tässä mielessä merkittävä vastuu yksittäisen opiskelijan oikeusturvankin kannalta. Tämän vuoksi voisi olla hyvä, että tehtävään valittaisiin sellainen henkilö, jolla on jo jonkin verran kokemusta ja asiantuntemusta opintotukijärjestelmän toiminnasta. Ei kuitenkaan pidä säikähtää, jos tällaista henkilöä ei ole saatavilla. Tyypillisesti käsiteltävät asiat ovat helposti haltuun otettavissa.

Toimielimen luonteen vuoksi kovin tiheä raportointi ei liene tarpeellista. Jos opiskelijakunnassa on työsuhteessa opintososiaalisista asioista vastaava henkilö, hän saattaa itse olla opintotukilautakunnan jäsen ja tarvittava tieto kulkee tyypillisesti tätä kautta opiskelijakunnalle. Jos näin ei ole, on lautakunnan jäsenen hyvä pitää yhteyttä opiskelijakuntaan, jotta tieto erilaisista opiskelijoiden toimeentuloon liittyvistä kysymyksistä välittyy opiskelijakunnan tietoon. Jos halutaan, voi opiskelijakunnalle olla edunvalvontatarkoituksessa kiinnostavaa saada säännönmukaisesti tie-

” Opiskelijaedustajan ja opiskelijakunnan yhteistyötä on syytä käsitellä avoimesti ammattikorkeakoulun edustajien kanssa säännöllisesti.

toa siitä, millaiset asiat opintotukilautakunnassa käsiteltävien asioiden perusteella esimerkiksi näyttävät viivästyttävän opintoja ja aiheuttavan opiskelijoille toimeentulo-ongelmia.

7.4. Sukupuolten tasa-arvo hallintoedustajien valinnassa

Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta määrätään, että

” jos julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta- tai valtioenemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu.”¹³

Koska ammattikorkeakoulu on tällainen julkista valtaa käyttävä yhtiö, nousee tästä kysymys, miten opiskelijakunnan ammattikorkeakoulun toimielimiin edustajia nimeävänä tahona tulisi suhtautua tähän tasa-arvovaatimukseen?

Edellä mainitussa pykälässä todetaan lisäksi, että

” Viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita tässä pykälässä tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden.”

Hallituksen esityksessä ammattikorkeakoululaiksi todetaan edelleen, että jos opiskelijoiden edustaja valitaan vaalilla, siihen ei voi suoraan soveltaa tasa-arvolain vaatimusta, mutta tällöinkin olisi syytä mahdollisuuksien

mukaan huolehtia siitä, että ehdolla on eri sukupuolia olevia henkilöitä. Siitä koskeeko tämä edustajistoa sen valitessa opiskelijakunnan edustajia, ei laissa ole suoraa viitettä.

Joka tapauksessa tasa-arvolain mukainen vaatimus sukupuolten tasapuolisesta edustuksesta on syytä ottaa huomioon edustajia valittaessa. Tämän voi ajatella tarkoittavan ainakin seuraavia asioita:

- mahdollisuuksien mukaan olisi huolehdittava siitä, että tehtäviin ehdolle on eri sukupuolten edustajia
- jos opiskelijakunta nimeää samaan toimielimeen useamman kuin yhden henkilön, olisi näiden syytä edustaa eri sukupuolia
- jos opiskelijakuntaa pyydetään nimeämään eri sukupuolia olevat ehdokkaat yhteen tehtävään, näin on myös syytä toimia.

Joissain tapauksissa sukupuolten tasa-arvon vaatimuksesta nimeämisissä voidaan erityisestä syystä poiketa. Opiskelijakunnan kohdalla tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi se, että ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sukupuolijakauma on niin epätasainen, että yrityksistä huolimatta eri sukupuolta olevia henkilöitä ei ole mahdollista saada ehdolle. Tässäkään tapauksessa tasapuolisuuden tavoitteesta ei tulisi liian helposti ja pelkästään mukavuussyistä luopua.

¹³ Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 4a§



Opiskelijakunnan talous

Aatteellisen yhdistyksen ominaispiirre ja myös keskeinen talouden suunnittelun haaste on, miten arvioidaan kustannusten ja hyötyjen suhdetta toiminnassa, jonka tulokset ovat hyvin vaikeasti rahallisesti mitattavissa. Samanaikaisesti toiminnassa tulisi noudattaa järkevää taloudellista varovaisuutta, mutta myös uskaltaa käyttää rahaa opiskelijakunnan varsinaisen tarkoituksen edistämiseksi.

8.1. Talousarvion laadinta ja jäsenmaksu

Monesti varsinkin pienemmissä yhdistyksissä törmää siihen, että talousarvio ja toimintasuunnitelma eivät keskustele keskenään kovin hyvin ja niitä on valmisteltu erillään toisistaan, jolloin toiminta ja sen resursoinnin arviointi eivät kohtaa toisiaan. Tämän välttämiseksi on hyvin tärkeää, että toiminnan ja talouden suunnittelu seuraavalle vuodelle aloitetaan hyvissä ajoin, ja toimintasuunnitelmaa ja talousarviota valmistellaan rinnakkain. Joissain organisaatioissa toiminnan muutos- ja lisäystarpeita aletaan käsitellä jo loppukeväästä. Tämä ei ole yhtään liian aikaista. Aikataulu on joka tapauksessa syytä laatia niin, että pystytään hahmottamaan toimintaan kohdistuvia toiveita sekä niistä mahdollisesti aiheutuvia lisäkuluja tai säästöjä jo hyvissä ajoin ennen talousarvion varsinaisia kokouskäsitelyjä. Näin voidaan käydä keskustelua toivotuista ja nykyisen toiminnan prioriteeteista ja asettaa niitä taloudellisten mahdollisuuksien rajoihin.

Jäsenmaksu on opiskelijakuntien tärkein tulorahoituksen lähde ja se määrittelee talousarvion valmistelua sekä toiminnan suunnittelun raameja keskeisesti. Jos päätöksenteon ja valmistelun aikataulu antaa myöten, kannattanee varmistaa, että jäsenmaksun suuruudesta on riittävä varmuus, kun esitystä talousarvioksi tehdään. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi käsittelemällä talousarvio kahdessa erillisessä kokouksessa, jossa ensimmäisessä päätetään jäsenmaksun suuruus ja jälkimmäisessä tämän jäsenmaksun perusteella valmisteltu talousarvio. Jos talousarvion tulopuoli muuttuu edustajiston talousarviokäsittelyssä olennaisesti, on riskinä, että kokoustilanteessa tehdään harkitsemattomia ja toiminnan kannalta epätarkoituksenmukaisia sopeutuksia talousarvioon.

Opiskelijakunta voi yliopistojen ylioppilaskunnista poiketen päättää jäsenmaksunsa suuruudesta täysin itsenäisesti.¹⁴ Opiskelijakunnan jäsenmaksua keskeisimmin rajoittavaksi tekijäksi muodostuukin tällöin poten-

” Opiskelijakunta voi yliopistojen ylioppilaskunnista poiketen päättää jäsenmaksunsa suuruudesta täysin itsenäisesti.

tiaalisten jäsenten maksuhalu ja -kyky. Jäsenmaksun määrittäminen on tällöin tasapainoilua toivotun toiminnan laajuuden ja kustannusten sekä mahdollisten jäsenten maksuhalukkuuden välillä.

Opiskelijakunnan ei ole myöskään ylioppilaskuntien tavoin pakko määrätä säännöissään jäsenmaksun huojentamisen tai siitä vapauttamisen perusteita. Jos opiskelijakunta kuitenkin haluaa säilyttää mahdollisuuden huojentaa jäsenmaksua, tämän perusteista (esim. vähävaraisuus) tulee määrätä säännöissä. Samoin jos eri jäsenkategorioille halutaan määrätä erisuuruisia jäsenmaksuja, on nämä eri kategoriat oltava mainittu säännöissä. Lähtökohtaisesti monia eri jäsenmaksuja soveltavia jäsenkategorioita tai huojennusperusteita ei kuitenkaan kannattane sääntöihin perustaa.

8.2. Tilin- ja toiminnantarkastus

Opiskelijakunnalle on aina valittava tilin- tai toiminnantarkastaja. Tämän valitsee aina edustajisto. Tilintarkastajalla tarkoitetaan aina tilintarkastuslain mukaista auktorisoitua tilintarkastajaa.

Tiintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltävänä tilikautena enintään yksi seuraavista edellytyksistä on täyttynyt:

1. taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
2. liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai
3. palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

¹⁴ Ylioppilaskunnan automaatiojäsenyydestä johtuen ylioppilaskunnan jäsenmaksun vahvistaa yliopiston rehtori, jonka on vahvistamispäätöstä tehdessään myös arvioitava jäsenmaksun kohtuullisuus suhteessa ylioppilaskunnan tehtäviin.

¹⁵ YhdL 38a§

Jos tilintarkastajaa ei valita, valitaan tämän sijaan opiskelijakunnalle toiminnantarkastaja.¹⁵

Jos kuitenkin opiskelijakunnan sääntöihin on syyskuussa 2010 tai sen jälkeen hyväksytty määräys, jonka mukaan opiskelijakunnalle valitaan tilintarkastaja, on sellainen valittava riippumatta siitä, täyttyvätkö edellä mainitut edellytykset.

Jos taas opiskelijakunnan säännöt on hyväksytty ennen 1.9.2010 ja se ei ole lain mukaan velvollinen valitsemaan tilintarkastajaa, voi se valita toiminnantarkastajan, vaikka säännöissä mainittaisiin tilintarkastaja.

Toiminnantarkastajalle ei ole asetettu vastaavia erityisiä vaatimuksia kuin tilintarkastajalle. Yhdistyslain mukaan toiminnantarkastajan on oltava luonnollinen henkilö, joka ei ole vajaavaltainen, konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Toiminnantarkastajan ”on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.”



Opiskelijakunta työnantajana

Opiskelijakunnissa luottamushenkilöt ovat usein ensimmäisiä kertojaan tehtävässä, jossa heillä on palkattua henkilöstöä alaisinaan. Useimmissa opiskelijakunnissa lienee palkattuna ainakin toiminnanjohtaja. Palkatun henkilöstön työsuhteisiin ja työnjohto-oikeuteen ja useisiin muihin seikkoihin liittyy usein kysymyksiä. Näistäkin selviää enimmäkseen asianmukaisella käytöksellä ja mahdollisista ongelmakohtista avoimesti keskustelemalla. Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä työjuridiikkaa, mutta seuraavassa käydään läpi joitain opiskelijakunnille tyypillisiä erityispiirteitä.

9.1. Toiminnanjohtaja ¹⁶

Useimmilla opiskelijakunnilla lienee palkattuna toiminnanjohtaja tai vastaava henkilö. Toiminnanjohtajien tehtävänkuvat saattavat vaihdella paljonkin riippuen opiskelijakunnan koosta aina osa-aikaisesta joka paikan höylästä useiden henkilöiden esimiehenä toimiviin organisaation operatiivisiin johtajiin.

Riippumatta siitä, mitä toiminnanjohtajan kanssa on työsopimuksessa sovittu, on hyvä muistaa, että opiskelijakunnan toiminnanjohtaja on aina työsuhteessa eikä häneen silloin myöskään sovelleta johtajasopimuksen kaltaisia palvelussuhteen ehtoja. Toisin sanoen toiminnanjohtaja ei ole samalla tavalla yhteisön toimielin kuin esimerkiksi osakeyhtiön toimitusjohtaja on. Näin ollen toiminnanjohtajalle tehdään työsopimus eikä johtajasopimusta, eikä hallitus voi ulkoistaa omaa juridista vastuutaan toiminnanjohtajalle. Toiminnanjohtaja on kuitenkin luonnollisesti normaalilla tavalla vastuussa omasta työstään sekä oman toimintansa lainmukaisuudesta.

Toiminnanjohtajan esimiehenä toimii tyypillisesti hallitus kollektiivisesti. Käytännössä hallituksen puheenjohtaja edustaa työnantajaa toiminnanjohtajan suuntaan. On hyvä huomata, että hallituksen kollektiivinen esimiesrooli ei tarkoita sitä, että yksittäiset hallituksen jäsenet voivat käyttää työnantajan työnjohto- eli direktio-oikeutta miten hyvänsä. Itse asiassa se nimenomaan tarkoittaa, että hallitus käyttää tätä oikeuttaan ollessaan päätösvaltaisena koolla. Käytännön työssä tämä toimii usein joustavasti ja ongelmitta, mutta mahdollisissa ongelmatilanteissa on syytä muistaa, että toiminnanjohtajan työsuhdetta ja tehtäviä koskevia päätöksiä ei tehdä yksittäisten hallituksen jäsenten joukolla, vaan viime kädessä päätösvaltaisen hallituksen kesken.

Jos opiskelijakunnalla on toiminnanjohtajan lisäksi muita työntekijöitä, on toiminnanjohtaja tyypillisesti heidän esimiehensä. Tällöin on tärkeää, että luottamushenkilöt myös luottavat toiminnanjohtajaan esimiestehtä-

vässään ja antavat hänen tehdä tätä työtä. Näissä tapauksissa voi olla myös viisasta, että henkilöstöpolitiikkaa koskevien asioiden valmisteluvastuu keskitetään toiminnanjohtajalle.

9.2. Muu henkilöstö

Monilla opiskelijakunnilla on toiminnanjohtajan lisäksi muita työntekijöitä, jotka voivat työskennellä hallinnon tukena erilaisissa toimisto-tehtävissä tai edunvalvonnan tai jäsenpalveluiden tehtävissä. Erityisesti jälkimmäisenä mainittujen työntekijöiden lähin työpari saattaa usein olla se hallituksen jäsen, jonka vastuualueeksi on nimetty tämän työntekijän toimenkuvaan kuuluvia asioita. Tällöin nämä henkilöt käyvät usein tiivistä vuoropuhelua asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta, ja hallituksen jäsen voi suoraan välittää tietoa henkilökunnan ja hallituksen välillä. Tämä on usein sujuvan toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Joskus näissä tapauksissa kuitenkin törmää siihen, että työnantajan työnjohto-oikeuden raja saattaa hämärtyä. Tällöin on hyvä muistaa, että yksittäisellä hallituksen jäsenellä ei ole työntekijän esimiehen ohi menevää direktio-oikeutta yksittäiseen työntekijään. Jos toiminnanjohtaja on muun henkilöstön esimies, kuten useimmiten on, myös työnjohto-oikeus on hänellä. On varmasti tarkoituksenmukaista, että kaikki toiminta ei kierrä toiminnanjohtajan kautta, mutta viime kädessä opiskelijakunnan työntekijöiden työnjohdon kokonaiskoordinaation ja työnjohto-oikeuden tulee olla kiistatta sillä henkilöllä, jolle tämä vastuu on annettu, usein siis toiminnanjohtajalla. Hän on puolestaan viime kädessä hallitukselle vastuussa siitä, että työntekijöiden tehtävät järjestetään tarkoituksenmukaisesti hallituksen ja edustajiston asettamien opiskelijakunnan tavoitteiden näkökulmasta.

¹⁶ Käytän tässä sanaa toiminnanjohtaja, monissa opiskelijakunnissa samaa tehtävää nimitetään pääsihteeriksi.

Liitteet: mallisäännöt

1 § Opiskelijakunta

Opiskelijakunnan nimi on XXX ammattikorkeakoulun opiskelijakunta. Opiskelijakunnasta voidaan käyttää myös lyhennettä XXXX. Opiskelijakunnan kotipaikka on XXX. Opiskelijakunnan kieli on sama kuin ammattikorkeakoululain (xxx/2014) 24 §:ssä määritelty ammattikorkeakoulun hallintokieli.

Opiskelijakunnalla on itsehallinto.

Opiskelijakunnan toiminta perustuu ammattikorkeakoululain (xxx/2014) 41 §:ään.

2 § Tarkoitus ja toiminta

Opiskelijakunnan tarkoituksena on toimia jäsentensä yhdysiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään.

Opiskelijakunnan erityisenä tehtävänä on valita opiskelijoiden edustajat:

1. Ammattikorkeakoululain (xxx/2014) 4 luvussa tarkoitettuihin toimielimiin (ammattikorkeakoulun hallitus, tutkintolautakunta, johtosäännössä määritellyt toimielimet)
2. opintotukilain (65/1994) 9 §:n mukaiseen ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan sekä
3. osallistua tarvittaessa terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:ssä säädetyn opiskeluterveydenhuollon ja sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 11–14 §:ssä säädettyjen opiskelijan perusterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamiseen.

Opiskelijakunta voi saada nimiinsä oikeuksia, tehdä sitoumuksia, omistaa kiinteää omaisuutta ja osakkeita, vastaanottaa jälkisäädöksiä ja lahjoituksia, kerätä asianomaisella luvalla varoja, harjoittaa taloudellista toimintaa toimintansa rahoittamiseksi sekä toimia kantajana ja vastaajana.

3 § Jäsenet

Opiskelijakuntaan voivat kuulua ammattikorkeakoulun tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat opiskelijat. Opiskelijakunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

4 § Jäsenmaksu

Opiskelijakunnan edustajistolla on oikeus määrätä jäsenten suoritettavaksi vuotuinen jäsenmaksu.

Jäsenmaksu kannetaan samansuuruisena kaikilta läsnä oleviksi ilmoitautuneilta opiskelijakunnan jäseniltä.

Opiskelijakunnan hallitus päättää jäsenmaksun kantamistavasta.

5 § Edustajisto

Opiskelijakunnan päätösvaltaa käyttää edustajisto. Edustajiston toimikausi on kalenterivuosi. Edustajiston sihteerinä toimii opiskelijakunnan pääsihteeri. Tämän ollessa estyneenä voi edustajisto kutsua kokoukselle sihteerin.

Edustajiston tehtävänä on:

- valita ja vapauttaa edustajiston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja
- nimittää ja vapauttaa hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet
- valita opiskelijoiden edustajat ammattikorkeakoulun hallitukseen ja muihin ammattikorkeakoululain (xxx/2014) 4 luvussa tarkoitettuihin monijäsenisiin toimielimiin sekä opintotukilain (65/1994) mukaiseen ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan
- nimittää ja vapauttaa tilintarkastaja ja varatilintarkastaja (sekä toiminnan-tarkastaja ja varatoiminnantarkastaja)
- hyväksyä talousarvio ja toimintasuunnitelma ja määritellä opiskelijakunnan talouden ja toiminnan suuntaviivat ja ohjeet
- määrätä jäsenmaksun suuruus
- merkitä tiedoksi hallituksen valmisteleva opiskelijakunnan toimintakertomus
- päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille vastuuvollisille
- hyväksyä tarvittavat ohjesäännöt sekä muut tarpeellisiksi katsomansa säännökset

- päättää kiinteistön luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka opiskelijakunnan toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta tai ostamisesta
- päättää opiskelijakunnan virallisista tiedotustavoista.

Edustajistoon valitaan xx (xx) jäsentä (ja yhtä monta varajäsentä). Edustajisto valitaan henkilökohtaisella suhteellisella listavaalilla ehdolle asettuneista vaalikelpoisista jäsenistä. Jokainen äänioikeutettu on vaalikelpoinen edustajiston jäseneksi. Edustajistovaalit järjestetään vuosittain loka-marraskuussa. Opiskelijakunnan vaaleissa äänioikeus on ainoastaan opiskelijakunnan jäsenvelvoitteen suorittaneilla opiskelijakunnan jäsenillä.

Opiskelijakunnan vaalien ja edustajistovaalien järjestämisestä vastaa edustajiston valitsema keskusvaalilautakunta, ja vaaleista määrätään tarkemmin edustajiston hyväksymässä vaaliohjesäännössä.

Edustajiston jäsenellä on käytössään yksi (1) ääni. Ääntä voi käyttää vain henkilökohtaisesti.

Opiskelijakunnan hallituksen jäsen tai työntekijä ei voi toimia samanaikaisesti edustajiston jäsenenä. Mikäli edustajiston jäsen valitaan hallitukseen tai opiskelijakunnan työntekijäksi, tulee hänen tilalleen edustajistoon varajäsen hänen hallituksessa toimimisensa tai työsuhteensa ajaksi.

Jos edustajiston jäsen menettää vaalikelpoisuutensa tai muusta syystä eroaa edustajistosta kesken toimikautensa tai on esteellinen tai muuten estynyt osallistumasta edustajiston kokoukseen, tulee häneen sijaansa varajäsen siten, kuin vaaliohjesäännössä tarkemmin määrätään.

Edustajisto voi hajottaa itsensä ja määrätä toimeenpantavaksi uudet vaalit. Päätös edustajiston hajottamisesta ja uusista vaaleista on tehtävä edustajiston kokouksessa. Päätöksen hyväksyminen vaatii yli osaa edustajiston kaikista äänistä. Uusi edustajisto on valittava yhden (1) kuukauden kuluessa hajottamispäätöksestä. Uusi edustajisto valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Hajotettu edustajisto hoitaa tehtäviään, kunnes uusi edustajisto on järjestäytynyt.

6 § Edustajiston kokoontuminen

Kutsu edustajiston kokoukseen on lähetettävä sähköpostitse edustajiston jäsenen ilmoittamaan osoitteeseen vähintään seitsemän (7) vuorokautta ennen kokousta kaikille edustajiston jäsenille ja lisäksi kokouksesta on ilmoitettava

julkisesti opiskelijakunnan edustajiston päättämällä tavalla. Kutsussa on mainittava kaikki kokouksessa käsiteltävät asiat. Kokouksessa voidaan käsitellä myös kokouskutsun ulkopuolisia asioita, mikäli edustajisto niin 2/3 enemmistöllä päättää. Yhdistyslain 23 §:ssä mainituista asioista tai edustajiston hajoittamisesta ei kuitenkaan voi tehdä päätöstä ellei niitä ole mainittu kokouskutsussa.

Edustajisto kokoontuu ainakin:

- ▶ Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen ennen toimikautensa alkua järjestäytymiskokoukseen, jossa
 - todetaan edustajiston kokoonpano
 - valitaan edustajiston keskuudesta puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut tarvittavat toimihenkilöt
 - valitaan opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtaja
 - valitaan opiskelijakunnan hallitus
 - nimetään keskusvaalilautakunta.
- ▶ Kevätkokoukseen, jossa
 - esitetään hallituksen valmisteleva opiskelijakunnan toimintakertomus
 - esitetään hallituksen laatima tilinpäätös ja esitetään tilintarkastuskertomus (ja toiminnantarkastuskertomus)
 - vahvistetaan tilinpäätös ja päätetään sen aiheuttamista toimenpiteistä
 - päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille tili-velvollisille.
- ▶ Syyskokoukseen, jossa
 - käsitellään seuraavan vuoden toimintasuunnitelma
 - käsitellään seuraavan vuoden talousarvio
 - valitaan tilintarkastaja sekä varatilintarkastaja (sekä toiminnantarkastaja sekä varatoiminnantarkastaja)
 - määrätään (seuraavan lukuvuoden) jäsenmaksun suuruus
 - (vahvistetaan ohjesäännöt ja muut tarvittavat säännökset seuraavalle vuodelle)
 - päätetään seuraavan vuoden mahdollisten kokouspalkkioiden suuruus ja luottamushenkilöiden palkkiot.

Edustajiston kokous on laillinen ja päätösvaltainen, kun kokous on asianmukaisesti koolle kutsuttu ja paikalla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään (X) edustajiston jäsenistä.

Edustajisto kokoontuu hallituksen kutsusta, milloin hallitus tai edustajiston puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi, tai kun xx (x) edustajiston jäsentä sitä ilmoittamaansa asiaa varten kirjallisesti pyytää (esim. 10 %).

Ylimääräinen kokous on pidettävä kahden (2) viikon kuluessa siitä, kun hallitus sai todisteellisesti tiedon asiaa koskevasta pyynnöstä.

Opiskelijakunnan jäsenillä ja työntekijöillä on läsnäolo-oikeus edustajiston kokouksissa, ellei edustajisto ehdottomalla enemmistöllä päättä rajoittaa läsnäolo-oikeutta jonkin asian käsittelyn ajaksi.

Tarkempia ohjeita edustajiston työskentelystä annetaan edustajisto-ohjesäännössä.

7 § Hallitus

Opiskelijakunnan hallinto- ja toimeenpanovaltaa käyttää hallitus. Hallituksen tehtävänä on johtaa opiskelijakunnan toimintaa, vastata opiskelijakunnan hallinnosta ja valvoa, että voimassa olevia säädöksiä noudatetaan. Hallituksen toimikausi on kalenterivuosi.

Hallitus valitsee opiskelijakunnan pääsihteerin ja muut työntekijät. Hallitus toimii pääsihteerin esimiehenä. Pääsihteeri toimii opiskelijakunnan muiden työntekijöiden esimiehenä.

Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja sekä vähintään xx (x) ja enintään x (x) jäsentä. Opiskelijakunnan työntekijä ei voi kuulua hallitukseen. Hallituksen sihteerinä toimii opiskelijakunnan pääsihteeri. Tämän ollessa estyneenä voi hallitus kutsua kokoukselle sihteerin.

Edustajiston järjestäytymiskokous valitsee opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtajan sekä muut hallituksen jäsenet. Puheenjohtajan on saatava yli puolet vaalissa annetuista äänistä. Hallituksen järjestäytymiskokous on pidettävä ennen sen toimikauden alkua. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan sekä sopii keskinäisestä työnjaostaan.

Hallituksen kutsuu koolle opiskelijakunnan hallituksen puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Puheenjohtajan on kutsuttava kokous koolle myös silloin, kun vähintään xx(x) hallituksen jäsentä sitä häneltä kirjallisesti pyytää. Kutsu hallituksen järjestäytymiskokoukseen on lähetettävä sähköpostitse kaikille hallitukseen valituille näiden ilmoittamiin osoitteisiin

vähintään seitsemän (7) vuorokautta ennen kokousta. Hallitus päättää järjestäytymiskokouksessaan koollekutsumistavastaan.

Hallituksen kokous on laillinen ja päätösvaltainen, kun kokous on asianmukaisesti koolle kutsuttu ja paikalla on vähintään puolet (1/2) hallituksen jäsenistä mukaan lukien puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Edustajiston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa.

Hallitus voi kokouksissaan vähintään kolmen neljäsosan (2/3) äänten enemmistöllä päättää käsitellä asian, josta ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jokaisella hallituksen jäsenellä on yksi (1) ääni. Ääntä voi käyttää vain henkilökohtaisesti.

Jos edustajisto on vapauttanut hallituksen tai sen jäsenen tehtävistään kesken toimikauden, valitaan uusi hallitus tai uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Edustajiston vapauttaessa hallituksen puheenjohtajan tehtävästään kesken toimikauden, vapautuu samalla koko hallitus tehtävästään ja tilalle valitaan uusi hallitus jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Jos hallitus eroaa tai muusta syystä vapautetaan tehtävistään, se vastaa välttämättömistä hallitukselle kuuluvista tehtävistä siihen asti, kunnes uusi hallitus on järjestäytynyt.

Edustajiston erotessa kesken toimikautensa hallitus eroaa.

Tarkempia ohjeita hallituksen työskentelystä annetaan hallituksen ohjesäännössä.

8 § Aloiteoikeus

Jokaisella edustajiston jäsenellä tai XX(XX) opiskelijakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloite edustajistolle. Aloite osoitetaan hallitukselle, joka antaa siitä lausunnon. Aloite käsitellään seuraavassa mahdollisessa edustajiston kokouksessa. (Aikataulua voidaan tarkentaa.)

Aloitteen ensimmäisellä allekirjoittajalla on oikeus tulla kuulluksi edustajiston ja hallituksen kokouksessa. Tehdystä päätöksestä on ilmoitettava aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Aloitteen hallitukselle voi tehdä jokainen opiskelijakunnan jäsen. Tehdystä päätöksestä on ilmoitettava aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

9 § Jäsenäänestys

Opiskelijakunnan edustajiston päätösvaltaan kuuluva muu kuin yhdistyslain

23 §:n 1 momentissa tarkoitettu asia on alistettava yleiseen jäsenäänestykseen, mikäli vähintään osaa edustajiston kaikista jäsenistä äänestettäessä niin vaatii.

Jäsenäänestys toimitetaan edustajiston hyväksymästä päätösesityksestä, joka voidaan hyväksyä tai hylätä.

Jäsenäänestyksestä määrätään tarkemmin edustajiston hyväksymässä vaaliohjesäännössä.

10 § Päätöksenteko

Edustajiston päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee, paitsi henkilövalinnoissa arpa. Henkilövalinnoissa käytetään suljettua lippuäänestystä. Äänestys on suoritettava suljettuna lippuäänestyksenä myös, mikäli yksikin kokouksen äänivaltaisen edustaja sitä vaatii.

11 § Sähköinen päätöksenteko

Opiskelijakunnan hallituksen ja edustajiston päätöksenteko voidaan järjestää tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Sähköisen päätöksenteon käyttämisestä säädetään tarkemmin edustajiston hyväksymässä vaaliohjesäännössä.

12 § Toiminnan julkisuus ja oikaisumenettely

Opiskelijakunnan ammattikorkeakoululain 41 §:n mukaisen toiminnan julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

Opiskelijakunnan muut asiakirjat ovat julkisia opiskelijakunnan jäsenille, jollei laissa tai näissä säännöissä toisin päätetä.

Opiskelijakunnan kiinteistötoimintaan ja liiketoimintaan liittyvät asiakirjat ja yksityistä henkilöä koskevat asiakirjat eivät ole julkisia. Asianosaisella on oikeus saada nähtäväkseen itseään koskevat asiakirjat.

Opiskelijakunnan toimielimen keskuudessa syntynyt ehdotus, luonnos, mietintö, lausunto, muistio tai muu selvitys on kuitenkin julkinen, ellei toimielin toisin päätä.

Asiakirja, joka on valmisteltavana, ei ole vielä julkinen.

Opiskelijakunnan jäsenillä on oikeus saada otteita opiskelijakunnan jäsenille julkisista opiskelijakunnan edustajiston, hallituksen ja toimielin-

ten pöytäkirjoista. Näistä otteista on suoritettava hallituksen päättämien perusteidenmukainen maksu opiskelijakunnalle.

Opiskelijakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen tehneeltä toimielimeltä. Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muilta osin noudatetaan yhdistyslain (YhdL 32 ja 33 §) määräyksiä.

12 § Nimenkirjoittajat

Opiskelijakunnan nimen kirjoittavat pääsihteeri ja hallituksen puheenjohtaja yhdessä tai toinen heistä yhdessä hallituksen varapuheenjohtajan kanssa.

13 § Talous

Opiskelijakunta on kirjanpitovelvollinen. Kirjanpito on soveltuvin osin toteutettava kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitetulla tavalla.

Opiskelijakunnalla on joko tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastuksesta vastaa tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajan on oltava auktorisoitu tilintarkastaja. (Opiskelijakunnalla on toiminnantarkastaja ja varatoiminnantarkastaja.)

Opiskelijakunnan tilikausi on kalenterivuosi. Hallituksen on laadittava tilinpäätös sekä toimitettava tilintarkastuksen suorittamiseksi tarvittavat asiakirjat tilintarkastajille kolmen (3) kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä.

Hallituksen tulee toimittaa tilinpäätös, tilintarkastuskertomus sekä toiminnantarkastuskertomus edustajistolle viimeistään edustajiston kevätkokouksutsun yhteydessä.

14 § Sääntöjen muuttaminen

Näiden sääntöjen muuttamisesta päättää edustajisto. Sääntöjen muuttamisesta on päätettävä kahdessa (2) peräkkäisessä, vähintään kahden viikon väliajoin pidettävässä kokouksessa, joissa kummassakin muutosehdotuksen on saatava vähintään kaksi kolmasosaa (2/3) kaikista edustajiston äänistä. Säännöt vahvistaa ammattikorkeakoulun rehtori.

Nämä säännöt on hyväksytty xx.xx.201x sekä xx.xx.201x pidetyissä xxx ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan edustajiston kokouksissa. xxx ammattikorkeakoulun rehtori on vahvistanut ne xx.xx.201x, josta lähtien ne ovat voimassa.

Opiskelijakuntien hallinto-opas on käytännönläheisesti kirjoitettu käsikirja erityisesti opiskelijakunnan hallinnon pyörittämiseen. Opas antaa kattavan katsauksen opiskelijakunnan toimintaan hallinnon näkökulmasta – tämä opas onkin suositeltavaa ensilukemista jokaiselle opkutoimijalle.

Hallinto-opas yhdessä opiskelijakunnan oman sääntökoelman kanssa on paketti, joka jokaisen vastuullisen opiskelijakuntatoimijan tulisi pitää aina tyynyn alla.

